בד"א בזמן שמקחו בידו. פירש בקונטרס דרמי עליה למידק לפי שהוא במי שפרע אם יחזור במי שנתן המעות ויחזיר לו דמיו אבל בזמן שאין מקחו בידו אלא שניהם מודים בו אינו נאמן דכיון דלא עליה רמיא לא דייק לזכות מי הוה ופריך וניחזי זחי ממאן נקיט אלין מקחו בידו פריך לפירוש הקונטרס דפי' [1]שלא קבל המעות מאלא מאחד מהם והא ולאי מידכר דכיר ממאן קביל זחי ומשני אלא דנקיט זחי מתרוייהו ולא ידיע כו' [2]ולפי זה אמרינן דאפילו אמר שידע לא [3]להימני משום דלא רמי עליה למידק כך שיטת הקונטרס ומה שפי' דפריך אלין מקחו בידו דקאמר דאינו נאמן ופריך וניחזי זחי ממאן נקט פירוש ולאותו שנתן לו המעות ולאי מתרלה קשה [4]דמאי יש לנו להאמינו טפי מעד אחד דעלמא דכיון שאין מקחו בידו לא שייך לומר מיגו כדי להאמינו לכן פי' ר"ת [5] בזמן שמקחו בידו ואז הוא נאמן מטעם מיגו דמאי אמר לא מכרתי לו חזרתי וקנייתי אבל אין מקחו בידו אינו נאמן דאז לא שייך מיגו ופריך וניחזי זחי ממאן נקט נהי נמי דמקחו בידו אמאי נאמן אם יאמר אמי שלא [6]קבל המעות לזה מתרליתי דמשמע דנאמן בכל ענין ואמאי נאמן הוה מיגו במקום עדים לאן סהדי דלאותו שנתן המעות מתרלה ומשני דנקיט זחי כו' ולפי זה גרסי' ולא [7]ידיע' ולא גר' ולא [8]ידע דמשמע שאין אנו מוששין [9]לידיעתו דודאי מיישינן לידיעתו אי הוה ידע ולפי זה צ"ל שלא ידע שאם ידע הוה אמרי' מתרלה לזה אך ברש בגא מיעבא (דף נ:) גבי שנים אוחזים בטלית דמוקי לה בגמרא במקח וממכר ופריך מקח וממכר ניחזי זחי ממאן נקט ופירש התם רש"י כפי שיטתו דהכא ועוד פירש התם אע"ג דאמר כפי' בתרא דקידושין דבזמן שאין מקחו בידו אינו נאמן והכא הוי כאין מקחו בידו דמרוייהו אלוקין בטלית ואמאי פריך שיהא המוכר נאמן הא מוקמינן התם בדנקט זחי מתרוייהו והשתא ס"ד דלא נקט זחי אלא מחד אך לפר"ת קשה דאמאי פריך התם וניחזי זחי ממאן נקיט והא לפירושו אע"ג דלא נקיט זחי אלא מחד אין לנו להאמינו כדפרישית לכך צ"ל [10]התם וניחזי זחי ממאן נקט כלומר היכי קתני במתני' זה ישבע שאין לו בה פחות ממנה כו' נשאל למוכר ממאן קבל המעות וליהוי כעד אחד לפטור את מי שמסייע אפי' משבועת היסת ולחייב את שכנגדו שבועה דאוריתא אבל להוציא ממון מזה ולמסור לזה פשיטא דאינו נאמן רק כדפרישית ומשני דנקיט זחי מתרוייהו וגם לפירוש זה גרסי' לא ידע אך אם הוא ידע פשיטא שאנו מוששין לידיעתו לחייב לזה שבועה לאורייתא כדפירשתי: שעומד העד הוא הקיטוע בלא המשקוף ואינו מחוסר אלא שולא לקנות מיד: **זה כהן וזה לוי.** נשים שילדו בנים אחד אשת כהן ולוי נתין וממזר [11]: **שלא קרא עליה ערער.** שלא יצא מעורר על הולד לומר זה בנה של אשת ממזר: **היכא דאים ליה חזקה דכשרות.** שהיו מוחזקין בו בחזקת כשר: **אבל היכא דליים ליה חזקה דכשרות.** שלא נודע לבריות מי הוא הכשר ולא יצא אחד מהם ידי ספק: **נאמן בעל המקח.** סיפא דברייתא דלעיל: **זה מכרתי לו'.** אם שניים מעוררין על המקח זה אומר מכרת לי וזה אומר לי מכרת ושני המקח. לקמן מוקי ליה ששניהם נתנו לו דמים כל אחד ואחד דמים שלמים אחד מדעתו ואחד בעל כרחו: **כומן שמקחו בידו.** דרמיא עליה למידק שלא לחזור [12]לו מזה ולהחזיר לו דמיו ויתן המקח למי שלא נמכר לו דקס ליה כמי שפרע [13] הילכך מידק דייק: **אבל כומן שאין מקחו בידו.** ושניהם אומרין כו אינו נאמן דכיון דלאו עליה רמיא מו לא דייק לזכות למי הוא: וניחזי

אין בו משום אסופי. [14]משלטי הדמיה אין בו משום אסופי שייף משהא ומלא כוהלא [15]רמי חומרי תלי פיתקא ותלי קמיעא אין בו משום אסופי תלי בדיקלי אי מטיא ליה חיה יש בו משום אסופי אם לאו אין בו משום אסופי זרדתא סמיכא למתא יש בו משום אסופי ואם לאו אין בו משום אסופי בי בנישתא [16]סמיכתא למתא ושכיחי ביה רבים אין בו משום אסופי ואם לאו יש בו משום אסופי אמר אמימר האי פירא דסופלי יש בו משום אסופי חריפתא דנהרא אין בו משום אסופי פשרי יש בו משום אסופי צידי רשות הרבים אין בו משום אסופי רשות הרבים יש בו משום אסופי אמר רבא ובשני רעבון אין בו משום אסופי הא דרבא אהייא אילימא ארשות הרבים איידי דשני רעבון קטלא ליה ואלא איצידי רשות הרבים מאי איריא שני רעבון אפילו בלא שני רעבון אלא כי אתמר דרבא אהא דאמר רב יהודה אמר רבי אבא אמר רבי יהודה בר זבדי אמר רב [17]אבלי זמן שבשוק אביו ואמו נאמנים עליו נאסף מן השוק אין נאמנים עליו מאי טעמא אמר רבא הואיל ויצא עליו שם אסופי ואמר רבא [18]ובשני רעבון אע"פ שנאסף מן השוק אביו ואמו נאמנים עליו אמר רב חסדא [19]שלשה נאמנים לאלתר אלו הן אסופי חיה ופוטרת חברותיה אסופי הא דאמרן חיה דתניא [20]חיה נאמנת לומר זה יצא ראשון וזה יצא שני במה דברים אמורים שלא יצתה וחזרה אבל יצתה וחזרה אינה נאמנת רבי אליעזר אומר הוחזקה על עומדה נאמנת ואם לאו אינה נאמנת מאי בינייהו איכא בינייהו דאהדר אפה פוטרת חברותיה מאי היא [21]דתנן [22]שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה היא טמאה וכולן טהורות אמר רב חסדא [23] שבדקה עצמה כשיעור ווסת תנו רבנן [24]נאמנת חיה לומר זה כהן וזה לוי זה נתין וזה ממזר במה דברים אמורים שלא קרא [25]עליה שם ערער אבל קרא עליה ערער אינה נאמנת ערער דמאי אילימא ערער חד [26]והאמר רבי יוחנן אין ערער פחות משנים אלא ערער תרי ואיבעית אימא [27]לעולם אימא לך ערער חד וכי אמר רבי יוחנן אין ערער פחות משנים הני מילי היכא דאיתא חזקה דכשרות אבל היכא דליכא חזקה דכשרות חד נמי מהימן [28]נאמן [29]בעל מקח לומר לזה מכרתי ולזה [30]אין מכרתי במה דברים אמורים בזמן שמקחו בידו אבל אין מקחו בידו אינו נאמן

אין בו משום אסופי. דאי לאו דכשר הוא לא הוה טרחא ביה למימהל ליה: **משלטי הדמיה.** איכריו מתוקנים ומיושרים: **אין בו משום אסופי.** דאי פסול הוא לא הוה מתקנא ליה הואיל ודעתה אלא אלא מחמת רעבון הושלך. ל"א משלטי הדמיה איכריו גדולים ומלוכן ומזורז אין זה מזנה אלא מבעלה שמתוך תשמיש מדיר הולד מלוכן ומזורז כדאמר במסכת נדה (דף לא.) ג' מדשים אמרוים תשמיש יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך הולד מזורז ומלוכן: **הדמיה.** איכריו כמו הדומי ניהדמיה דעירוביין (דף ל.) והדמיין מתעבדין דדגיגלא (כ:): **מלי כוהלא.** סכיכות עיניו ליפותו: **רמי חומרי.** קשרים שעושים לרפואה ומולין לחיוק לאמרינן במסכת שבת (דף סו:) הנגיס יולאים בקשרים: **תלי פיתקא.** קמיע של כתב: **תלי קמיע.** של עיקרין: **אין בו משום אסופי.** דהא מסה על חייו והוכיח מחילתה שאוהבתו ולא השליכתו לגמרי: **תלי בדיקלא אי מטיא ליה חיה רעה.** ויכולה לטורפו משם יש בו משום אסופי. כללו של דבר כל מקום שיש להניח לדעת מיתה השליכתו ולא חסה עליו יש בו משום אסופי: **זרדתא דסמיכא למתא.** אי תלי גאולן שמתו זרדתא שלרי"ר בלע"ז אי סמיכא למתא אע"ג דלא מטיא ליה חיה יש בו משום אסופי דאמר בערבי פסחים (פסחים דף קיא:) זרדתא דסמיכא למתא לא פחיתא משמין שידי: **כי כניפא.** בתי כנסיות שלהם חוץ לעיר הוו ואי לא שכיחי בה רבים כגון אורחים יש לדאג ממזיקים: **פירא דסופלי.** נמצא בחפירה העשויה להטיל שם גרעיני תמרים למאכל בהמות יש בו משום אסופי דחוץ לעיר עבדי ליה וסכיחי בהו מזיקין: **חריפתא דנהרא.** נתנוהו בערוגה והשליכתו לאמצעית הנהר מקום שהספינות עוברות תמיד אין בו משום אסופי דלכך טרחה להוליכו עד חריפות הנהר שיעברו ספינות שם וימצאוהו: **פשרא.** מקום שיפוע הנהר ע"י הפשרת שלגים שאין דרך ספינות לעבור שם יש בו משום אסופי: **נאמנין עליו.** לומר בניו הוא: **בשני רעבון.** שהרבה נשלכין לא רצו חכמים לפוסלם מחמת ילאת קול: **נאמנים לאלתר.** ולא לאחר זמן אבל כל שאר הנאמנין נאמנים נמי לאחר זמן: **ופוטרת חברותיה.** מן העומאה כדמפרש: **זה יצא ראשון.** וכגון הוא: **אם הוחזקה על עומדה.** כדמפרש דלא אהדרא אפה נאמנת: **ואם לאו.** דאהדרא אפה אינה נאמנת: **שהיו ישינות.** במסכת נדה (דף סא.) מוקי לה במשולבות ודבוקות זו בזו: **כשיעור ווסת.** לאחר מליאה מיד ובמסכת נדה (דף יד:) מפרש שיעור ווסת

א) [ע' בערוך ערך הדם], ב) [תלי תומרת ערוך ערך תמרת דקטפתא], ג) ["סמיכתא למתא" ליתא בכת"י, וכ"כ מרש"י ומהרש"ם סימן ר'], ד) [בכת"י: אסופי כל זמן שהוא בשוק, וכ"כ כת"ק ובת"ס], ה) נדה ס:, ו) [בכת"י טפף: והוא], וכ"כ בנדה, ושם הוא מימרא דרב יהודה אמר רב], ז) [בכת"י: עליו, וכן בהמשך, וכ"כ כת"ק ובת"ס, ועי' מגילין], ח) ניעדן ט. כ"כ לב. כתובות כו., ט) תוספתא דכ"מ פ"א ה"י, י) [צ"ל לא מכרתי וכ"מ בכת"ק ובת"ס], כ) [כרש"י שבכת"ק ובת"ס], ל) [צ"ל ליתא בכרש"י שבכת"ק, וכת"ק: כו'], מ) [כ"מ מד ע"ב], נ) [יש לתוספ' דקס"ד. (כרש"ס)], ס) [בדפו"י כתוב: לתימיה], ע) [צ"ל דאמאי. (כרש"ס)], פ) [אע"ל נתן], צ) נ"א ידיע, ק) נ"א יודע, ר) נ"א לידיעתו, [הנהה זו חיסר ע"פ מהרש"א כאנים שלאמיה, וצ"ב], ש) [אע"ל דכמתקא],

מוסף רש"י

אבל אין מקחו בידו אינו נאמן. שלא נתן לב לדבר כל כך לחיות זכר מאחר שניהם חזרו אחריו כפיקוח דמיה (ב"מ ב.).

מוסף תוספות

א. כלומר ואינו ידוע לנו בעדים מהי שקל מדעתיה ומהי בעל כרחיה ולא גרסינן ולא ידע. רשב"א. ב. (בראש"ש בב"מ פ"א אות ד' ותוס' טוך גורסים הר"ח). ג. (ע' מהרש"א שנקט שהגרסא הנכונה כנ"א "ולא ידע" וכן הגיריסא בראש"ש בב"מ שם וכתוס' טוך, אולם הכ"ת והגר"א והפלפולא חריפתא מגיהים את הרא"ש שצ"ל "ולא ידוע"). ד. (התוס' טוך מביא את זה בשם ר"ת).

גליון הש"ם

גמ' שלשה נאמנים. עיין מגלגל כ"ל וחסכ פ' פ"ה:

לעזי רש"י

שלרי"ר [שורבי"ר]. חתוכר (אילן).

תוס' ר"י הזקן

חיה. מילדת, נאמנת לומר זה בן פלוני וזה בן פלוני. ערעור. על הולד לומר זה בן ממזר. דלית ליה חזקה דכשרות. שלא נודע לבריות מי הוא הכשר והם עדיין בקב"עותם שלא יצאו מהבית דנימא דמרובא פרוש. לזה מכרתי. אם שנים מערערים על המקח, המוכר נאמן כשנים לומר לזה מכרתי. אינו נאמן. אפילו כעד אחד. פיר"ש ב) שמקחו ביד המוכר מידק דייק המוכר למי מכר כדי שלא יתן מה שמכר לראובן לשמעון, אבל אין מקחו בידו אלא שניהם אדוקים בו אינו נאמן. דכיון דתו לא רמיא עליה לא דייק לזכור מי הוא הלוקח. משמע מלשונו אפילו בעד אחד אינו נאמן, ואע"ג דמסהיד בברי דאגן סהדי דלא מצי למזכר ליה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com